

ЛІТНЄ ОБРІЗУВАННЯ ЯБЛУНІ

Володимир Заморський, д-р наук, професор
Уманський національний університет садівництва

Важливу роль у покращенні повітряно-світлового і водного режимів відіграє правильне обрізування і формування дерев яблуні. В період повного плодоношення обрізування має найбільший вплив на підвищення якості плодів. Обрізуванням стримується ріст дерев у висоту, крони утримуються в не загущеному стані, тоді як у затемнених кронах обмежуються закладання і диференціація плодових бруньок. Плоди у таких дерев недостатньо забарвлені та з низькими смаковими якостями.

За правильного формування дорослих плодових дерев підвищується урожайність, затримується передчасне старіння, тобто збільшується продуктивний період. Детальне обрізування у комплексі з іншими заходами стримує періодичність плодоношення.

Як свідчать дані багатьох досліджень, обрізуванням у зимовий період можна регулювати строк вступу плодового дерева у пору плодоношення. Проте при деяких формуваннях крон необхідне мінімальне обрізування, що забезпечить раннє плодоношення дерев, але в кожному окремому випадку необхідно індивідуально визначити засоби регулювання росту та урожаю, оскільки плодоношення може гальмувати загальний ріст дерева. Для забезпечення кращого утворення генеративних бруньок яблуні у сортів з високою пагоноутворюючою здатністю, ряд авторів пропонують зберігати пониклі гілки та застосовувати відгинання і переплітання гілок.

Обрізування у значній мірі впливає на загальну обводненість дерева, біологічну активність, поглинальну властивість кореневої системи, розподіл поживних речовин.

Ряд дослідників працювали над удосконаленням формування веретеноподібних крон і пропонують обростаючі плодові гілочки вкорочувати на генеративну бруньку, а літом проводити пінцировку, або вкорочення на шип та пеньок конкурентів і вертикальних пагонів.

Зменшення розмірів і щільності крони при омолоджуючому обрізуванні обростаючої деревини покращує світловий режим. Незалежно від способу обрізування надходження радіації всередину крони зростає. В результаті оптимального освітлення всередині крони продуктивність фотосинтезу зростає у 1,1-1,2 рази.

Садівники та науковці вважають, що у структурі крони при щорічному обрізуванні потрібно залишати більше молоді плодової деревини. Завдяки омолоджуючому обрізуванню старих гілок досягається

фізіологічна рівновага між плодоношенням і ростом та дещо затримується цвітіння, що попереджує ушкодження квітів заморозками. Обрізування плодоносних дерев старшого віку активізує ростові процеси і знижує перевантаження плодами, що позитивно впливає на зимостійкість дерев. Залежно від ступеня і характеру обрізування змінюється світловий режим крони, періодичність плодоношення, стан насаджень, що позитивно впливає на урожай і якість плодів. Сильне обрізування сприяє інтенсивному росту надземної частини.

Головна мета кожного садівника - утримання рівноваги між ростом і плодоношенням. На це впливають: підщепи, удобрення, прорідження зав'язі, підрізування коренів, обрізування і формування крони. Після закладання насаджень, в перші роки проводять сильне зимове обрізування, але встановлено, що слабке обрізування прискорює вступ у плодоношення.

Вибір методів і термінів обрізування обумовлюються силою росту і реакцією сорту. У сильнорослих сортів обрізування викликає сильні ростові процеси, тому його потрібно проводити у більш пізні строки, зменшуючи при цьому ступінь обрізування. При посиленому рості дерев обрізування проводять після цвітіння, а влітку видаляють сильні однорічні прирости. Обрізування дерев під кінець травня зменшує ріст пагонів на 20-30%.

Літнім обрізуванням покращується доступ світла усередину крони, однак занадто сильне обрізування зменшує фотосинтетично активну листову поверхню і негативно впливає на формування плодів. При літньому обрізуванні стримується ріст діаметра штамбу і основних гілок, але це не впливає на загальну кількість плодових бруньок.

Для закладання насаджень із високою густиною садіння використовують сорти, що плодоносять переважно на кільчатках. Для таких насаджень найбільше підходить літнє обрізування. Обрізування проведене через 8 тижнів після цвітіння збільшує закладання плодових бруньок на 30%. Обрізування в кінці літа стимулює утворення кільчаток, які на наступний рік закладали плодові бруньки і через рік плодоносили.

Основними елементами літнього формування та обрізування є виламування і прищипування пагонів. Перше проводиться після початку вегетації, коли пагони досягли розмірів 4-5 см. За цього видаляються зайві пагони на центральному провіднику та скелетних і напівскелетних гілках (рис.1).

Прищипування пагонів послаблює їх ріст та прискорює формування генеративних бруньок. Воно проводиться при досягненні пагонами довжини 15 см і прищипується верхня частина пагона, залишаючи 2-3 вузли з листками (рис 2,3).

Сильні ростові гілочки формують, видаляючи за наявності конкурентний пагін та прищипуючи пагін подовження (рис 4).

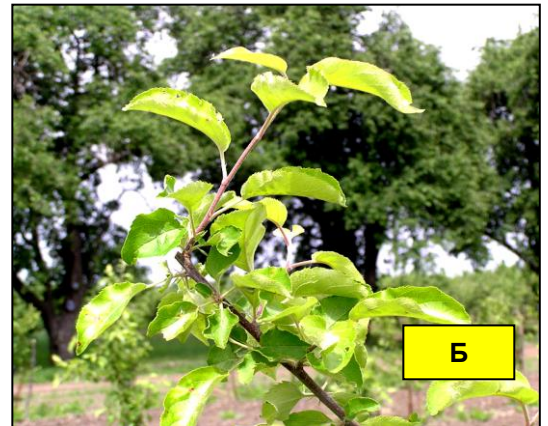

Рис.1. Формування центрального провідника: А – до обрізування; Б – після обрізування.

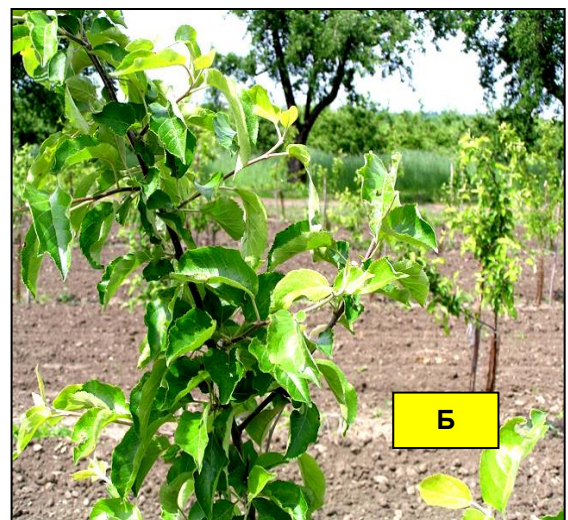

Рис.2. Прищипування сильних ростових пагонів: А – до прищипування; Б – після прищипування.

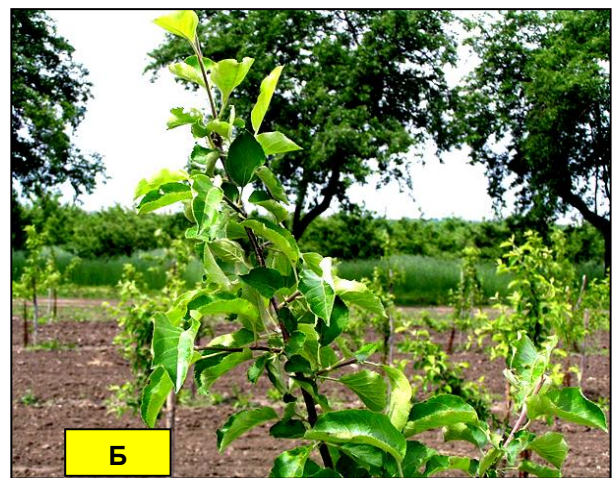
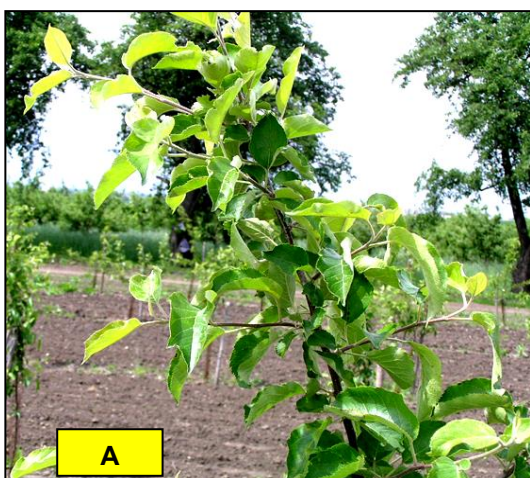

Рис.3. Прищипування сильних бокових пагонів: А – до прищипування; Б – після прищипування.

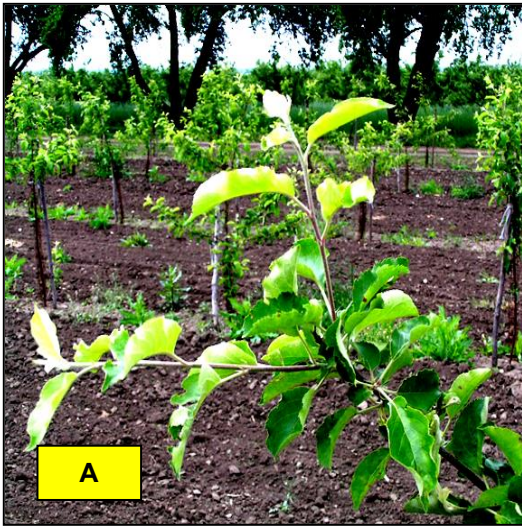

Рис.4. Прищипування верхівки сильних ростових гілочок: А – до прищипування; Б – після прищипування.

Рис.5. Видалення сильних вертикальних пагонів. А – до обрізування; Б – після обрізування.

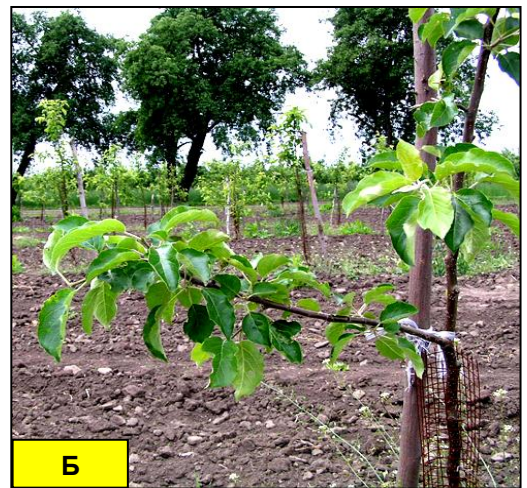
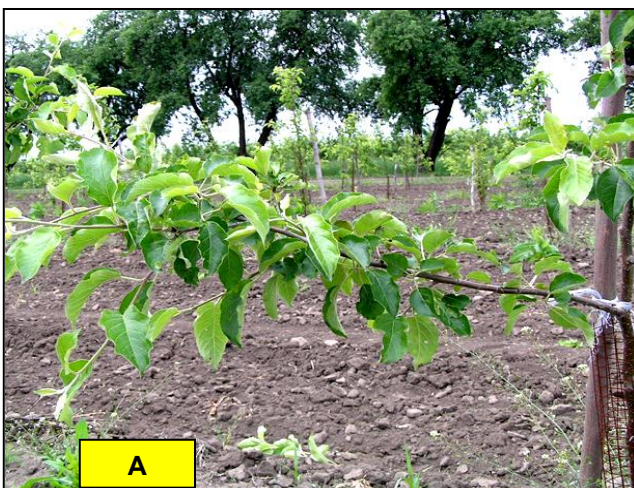

Рис.6. Формування бокової плодоносної гілочки: А – до обрізування; Б – після обрізування.

Зазвичай на сильних бокових гілочках виростають вертикальні пагони, які слід видаляти на кільце (рис.5). Також для молодих вегетуючих дерев характерним є утворення декількох пагонів на кінцівках бокових гілочок (рис.6). Деякі з них видаляють на кільце, а залишені пінцирують.

Таким чином, практична складова літніх операцій полягає в своєчасному формуванні продукційного потенціалу молодих яблуневих насаджень